

15 lipca 2021 r.

Komunikat KNF dotyczący wydania decyzji w przedmiocie zakazów wprowadzania do obrotu, dystrybucji i sprzedaży ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych – umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (interwencja produktowa)

Komisja Nadzoru Finansowego, działając na podstawie przepisów Rozporządzenia PRIIP¹, wydała w dniu 15 lipca 2021 roku jednogłośnie decyzję wprowadzającą zakazy wprowadzania do obrotu, dystrybucji i sprzedaży ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych – umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej również jako: „umowy ubezpieczenia z UFK”), spełniających co najmniej jedno z poniższych dwóch kryteriów:

- dla których średni zwrot jest niższy niż 50% stopy procentowej dla określonego w decyzji okresu według odpowiedniej struktury terminowej stopy wolnej od ryzyka (dalej jako: kryterium 1);
lub
- w przypadku których określone w regulaminie ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego zasady i ograniczenia inwestycyjne nie zapewniają, aby środki ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego nie były lokowane w instrumenty *contingent convertibles*² (dalej jako: kryterium 2).

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP) (Dz. U. UE L 352 z 09.12.2014 r., str. 1 z późn. zm.)

² Instrumenty *contingent convertibles* to obligacje kapitałowe, pożyczki podporządkowane lub inne instrumenty i umowy, w przypadku których, w razie wystąpienia określonego w warunkach emisji lub umowie zdarzenia inicjującego, emitent lub dłużnik dokonuje ich umorzenia, w formie odpisu trwałego albo odpisu tymczasowego obniżającego wartość nominalną instrumentu lub zobowiązania w całości lub w części, lub zamiany ich na akcje, lub też dokonuje umorzenia odsetek w całości lub części za dany okres odsetkowy lub wstrzymania ich wypłaty na czas nieoznaczony, jeżeli te obligacje kapitałowe, pożyczki podporządkowane, instrumenty lub umowy są emitowane lub zawierane przez dłużnika w celu ich zakwalifikowania lub już zostały zakwalifikowane do kapitału regulacyjnego banków i domów maklerskich lub środków własnych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji.

Decyzja ma zastosowanie do umów ubezpieczenia z UFK, zawieranych począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. z tym, że:

- decyzja nie ma zastosowania do Pracowniczych Planów Kapitałowych³, Pracowniczych Programów Emerytalnych⁴, Indywidualnych Kont Zabezpieczenia Emerytalnego⁵, Indywidualnych Kont Emerytalnych⁶;
- zakaz dotyczący instrumentów *contingent convertibles* nie ma zastosowania do umów ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym utworzonym przed dniem 1 stycznia 2022 r., a sposób lokowania środków tego funduszu zapewnia, że nie są one lokowane w instrumenty *contingent convertibles*;
- przystąpienie ubezpieczonych do grupowej umowy ubezpieczenia na życie, jeżeli jest związana z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, zawartej przed dniem 1 stycznia 2022 r., nie jest w rozumieniu wydanej decyzji zawarciem nowej umowy ubezpieczenia;
- indywidualne kontynuacje grupowych umów ubezpieczenia na życie z UFK nie są objęte zakresem przedmiotowym wydanej decyzji.

Decyzja dotyczy wszystkich podmiotów krajowych i zagranicznych – twórców produktów ubezpieczeniowych – oferujących ubezpieczeniowe produkty inwestycyjne z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, tj. umowy ubezpieczenia z UFK, klientom na terytorium Polski. Równocześnie twórcy produktów ubezpieczeniowych z siedzibą na terytorium Polski mają obowiązek stosować się do decyzji w przypadku oferowania umów ubezpieczenia z UFK klientom poza terytorium Polski.

Oczekiwanym skutkiem podjęcia interwencji produktowej będzie podwyższenie poziomu ochrony klientów poprzez:

- zwiększenie korzyści osiąganych przez klientów z umów ubezpieczenia z UFK poprzez zwiększenie wartości zwrotu z komponentu inwestycyjnego dzięki obniżeniu poziomu opłat i innych kosztów potrącanych ze środków powierzanych zakładowi ubezpieczeń do zarządzania w ramach ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego;
- obniżenie ryzyka związanego z możliwością obciążenia klientów zawierających umowy ubezpieczenia z UFK nadmiernym ryzykiem inwestycyjnym, w tym ryzykiem płynności, związanym z lokowaniem środków UFK w instrumenty *contingent convertibles*.

Kryterium 1 w swej konstrukcji ma zapobiegać obserwowanej przez UKNF niskiej wartości dla klientów umów ubezpieczenia z UFK w Polsce, w szczególności z uwagi na niski albo

³ Określone ustawą z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1342 z późn. zm).

⁴ Określone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 686 z późn. zm.).

⁵ Określone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1808 z późn. zm).

⁶ Określone ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1808 z późn. zm).

ujemny poziom efektywnej stopy zwrotu realizowanej na rzecz klientów, a także z uwagi na wysoki poziom opłat pobieranych w ramach tych umów. Powyższe skutkuje zaburzeniem równowagi pomiędzy wartością produktu dla klientów, a poziomem marży generowanej przez zakład ubezpieczeń. Problem zaburzenia tej równowagi nie dotyczy wyłącznie rynku polskiego, niemniej jednak na rynku polskim skala zjawiska, jakim jest niska wartość generowana dla klientów, jest wysoka na tle innych państw europejskich, w których oferowane są umowy ubezpieczenia z UFK, na co również wskazała EIOPA w swojej opinii dotyczącej interwencji produktowej.

Kryterium 2 ma zapobiegać obarczaniu klientów nabywających umowy ubezpieczenia z UFK nadmiernym ryzykiem inwestycyjnym, w tym ryzykiem płynności, związanymi z możliwością nabywania ze środków UFK instrumentów *contingent convertibles*. Lokowanie środków w instrumenty *contingent convertibles* wiąże się z koniecznością akceptacji przez inwestora bardzo wysokiego ryzyka inwestycyjnego związanego z wbudowanym w te instrumenty mechanizmem absorpcji strat emitenta oraz ryzyka związanego z nieprawidłową wyceną tych instrumentów. Komisja Nadzoru Finansowego uznała, że w obliczu projektowanej zmiany przepisów prawa polskiego mających na celu usunięcie barier prawnych związanych z emisją instrumentów *contingent convertibles* przez podmioty nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego istnieje uzasadniona obawa, że w instrumenty te będą lokowane także środki UFK w dużo szerszym zakresie niż miało to miejsce dotychczas. Wydając przedmiotowy zakaz Komisja Nadzoru Finansowego wzięła pod uwagę ostrzeżenia Wspólnego Komitetu Europejskich Organów Nadzoru w ostrzeżeniu z dnia 31 lipca 2014 r.⁷ oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) w oświadczeniu z tego samego dnia⁸ dotyczące nabywania instrumentów *contingent convertibles*.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia PRIIP Komisja Nadzoru Finansowego zobowiązana była do przeprowadzenia konsultacji oraz poinformowania właściwych organów nadzoru w innych państwach członkowskich, jak również do poinformowania Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) o planowanej interwencji produktowej. W dniu 31 marca 2021 r. EIOPA opublikowała, na swojej stronie internetowej opinię w przedmiocie planowanej interwencji produktowej⁹. Mając na uwadze tę opinię, Komisja Nadzoru Finansowego, odpowiednio dostosowała zakres decyzji, ograniczając go względem pierwotnej wersji będącej przedmiotem opinii EIOPA.

Założenia interwencji produktowej zostały również skonsultowane z Polską Izbą Ubezpieczeń oraz zakładami ubezpieczeń oferującymi produkty ubezpieczeniowe z działu I grupy 3 załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej

⁷ Znak: JC 2014 62, https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/jc_2014-62_placement_of_financial_instruments_with_depositors_retail_investors_and_policy_holders_self_placement.pdf.

⁸ Znak: ESMA/2014/944, https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/2014-944_statement_on_potential_risks_associated_with_investing_in_contingent_convertible_instruments.pdf.

⁹ https://www.eiopa.europa.eu/content/opinion-of-european-insurance-and-occupational-pensions-authority-proposed-product_en

i reasekuracyjnej (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1130), dalej jako: „ustawa o działalności ubezpieczeniowej”.

Weryfikacja spełniania kryteriów interwencji produktowej stanie się elementem bieżących działań nadzorczych UKNF. Niezależnie, oczekuje się, że zakłady ubezpieczeń będą weryfikowały, czy wprowadzane do obrotu, dystrybuowane lub sprzedawane przez nie produkty – ubezpieczenia z UFK, uwzględniają przedmiotową decyzję Komisji Nadzoru Finansowego. Weryfikacja taka powinna odbywać się będzie poprzez analizę zgodności z wymaganiami decyzji (tzw. test zgodności), przeprowadzany w ramach procesu zarządzania produktem i nadzoru nad tym procesem.

Mając jednocześnie na uwadze potrzebę wzmocnienia ochrony klientów w obszarze umów ubezpieczenia z UFK na innych polach, nieuwjętych w decyzji, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego:

- przedstawi Ministerstwu Finansów propozycję zmian legislacyjnych zmierzających do wprowadzenia, na podstawie art. 133 ust. 3 Dyrektywy Wypłacalność II, przepisów prawa, które kompleksowo będą regulowały działalność lokacyjną prowadzoną ze środków ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych;
- przygotuje stanowisko w przedmiocie ujmowania kosztów i opłat w umowie ubezpieczenia z UFK, które zostanie skierowane do zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność ubezpieczeniową w dziale I grupie 3 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Sposób dostosowania działalności zakładów ubezpieczeń do stanowiska będzie weryfikowany w ramach działań nadzorczych podejmowanych w trybie *on-site* i *off-site*.